

دستورالعمل اجرائی فروش اقساطی وسایل تولید، ماشین آلات و تأسیسات

مصوب ۱۳۶۳/۱/۱۹ شورای پول و اعتبار

ماده ۱- منظور از فروش اقساطی عبارت است از واگذاری عین به بهای معلوم به غیر به ترتیبی که تمام یا قسمتی از بهای مزبور به اقساط مساوی و یا غیر مساوی در سررسید یا سررسیدهای معین دریافت گردد.

ماده ۲- اموال موضوع این دستورالعمل شامل وسایل تولید، ماشین آلات و تأسیساتی می‌باشد که عمر مفید آنها بیش از یکسال باشد. طول عمر مفید این قبیل اموال طبق جدول پیوست تعیین گردیده است. (۱)

تبصره - حیوانات مولد، نظیر گاو شیرده، گوسفند داشتی، مرغ تخم‌گذار، زنبور عسل و نظایر آن از جمله وسایل تولید محسوب شده و طول عمر مفید آنها به تشخیص بانک اعطاء کننده تسهیلات اعتباری تعیین می‌گردد. در هر صورت این مدت از پنج سال تجاوز نخواهد نمود. (۲)

ماده ۳- بانک‌ها می‌توانند به منظور ایجاد تسهیلات لازم جهت گسترش امور صنعت و معدن، کشاورزی و خدمات، اموال موضوع ماده دو این دستورالعمل را منحصراً بنا به درخواست کتبی متقاضیان و تعهد آنها مبنی بر خرید، مصرف و یا استفاده مستقیم اینگونه اموال، خریداری و به صورت اقساطی به آنان بفروش برسانند.

ماده ۴- در خواست کتبی و تعهد متقاضی باید حاوی نکات ذیل باشد:

الف - تعیین دقیق نوع و مشخصات اموال موضوع این دستورالعمل.

ب - قبول مسئولیت انتخاب، تحویل، حمل و نصب اموال مذکور توسط متقاضی.

ماده ۵- بانک‌ها مکلفند قبل از مبادرت به انعقاد قرارداد فروش اقساطی موضوع این دستورالعمل عملیات موضوع قرارداد را بررسی و اطمینان حاصل نمایند که اصل منابع و سود متعلقه در طول مدت قرارداد قابل برگشت باشد.

تبصره - در صورتی که اعطای تسهیلات از طریق فروش اقساطی برای طرح‌های تولیدی، کشاورزی، صنعتی، معدنی و خدماتی صورت گیرد. بانک‌ها مکلفند طرح مربوط را از لحاظ فنی، مالی و اقتصادی (درحد نیاز بانک) بررسی و ارزیابی نمایند. اجرای طرح‌های مزبور از محل منابع بانک و سپرده‌های سرمایه گذاری در صورتی مجاز است که نتیجه بررسی و ارزیابی طرح از لحاظ مالی قابل توجیه باشد.

ماده ۶ - قیمت فروش اقساطی اموال موضوع این دستورالعمل با توجه به قیمت تمام شده اموال مزبور و سود بانک تعیین خواهد شد. حداکثر و یا حداقل میزان سود به تصویب شورای پول و اعتبار خواهد رسید. قیمت تمام شده پس از وضع پیش دریافت موضوع ماده ۸ مبنای محاسبه سود قرار خواهد گرفت. (۳ و ۴)

ماده ۷- اعلام قیمت فروش نقدی اموال موضوع این دستورالعمل توسط بانک به خریدار، الزامی است.

ماده ۸- بانک‌ها مکلفند با توجه به صلاحیت تخصصی و فنی متقاضی، نوع وسایل تولید، ماشین آلات و تأسیسات و رشته فعالیت (با دادن اولویت به امور تولیدی) مبلغی به عنوان "پیش دریافت" از خریدار دریافت نمایند. میزان پیش دریافت به تصویب شورای پول و اعتبار خواهد رسید.

ماده ۹- وصول قیمت فروش اقساطی اموال موضوع معاملات این دستورالعمل توسط بانک‌ها دفعتاً واحده و یا بدفعات به اقساط مساوی و یا غیرمساوی در سررسید یا سررسیدهای معین بلامانع است. (۷)

ماده ۱۰- مدت وصول قیمت فروش اقساطی اموال موضوع این دستورالعمل نباید از طول عمر مفید این قبیل اموال به شرح جدول مذکور در ماده ۲ تجاوز نماید.

تبصره - مبدأ محاسبه طول عمر مفید، تاریخ شروع بهره برداری به تشخیص بانک خواهد بود.

ماده ۱۱- در صورتی که خریدار قبل از سررسید و یا سررسیدهای مقرر مبادرت به واریز تمام یا قسمتی از بدهی خود بنماید بانک‌ها مکلفند تخفیف لازم را از محل سود متعلقه، متناسب با مدت باقیمانده تا سررسید قسط یا اقساط واریز شده، به خریدار اعطاء نمایند. (۵ و ۶)

ماده ۱۲- بانک‌ها ترتیبی اتخاذ خواهند نمود تا عنداللزوم اموال موضوع این دستورالعمل و وثائق متعلقه، همه ساله و در طول مدت اجرای قراردادهای ذیربط حداقل بمیزان مانده مطالبات خود به نفع بانک بیمه شود.

ماده ۱۳- بانک‌ها مکلفند به منظور حصول اطمینان از حسن اجرای قرارداد و وصول مطالبات خود اموال موضوع معاملات این دستورالعمل را به وثیقه خود درآورند.

تبصره - در مواردی که اموال موضوع معاملات این دستورالعمل مصرف انحصاری و یا محدود داشته باشد و یا در اثر نصب و بهره‌برداری استفاده مجدد از آن مقرون به صرفه نباشد، بانک علاوه بر وثیقه گرفتن اموال موضوع معاملات، مبادرت به اخذ وثیقه اضافی نیز خواهد نمود.

ماده ۱۴- بانک‌ها بر حسن اجرای قراردادهای منعقد شده موضوع معاملات این دستورالعمل در طول مدت قرارداد مربوط، نظارت لازم و کافی را به عمل خواهند آورد. (۸ و ۹)

ماده ۱۵- بانک‌ها مکلفند در قرارداد فروش اقساطی موضوع این دستورالعمل قید نمایند که قرارداد مذکور، براساس توافق طرفین، در حکم اسناد لازم الاجرا و تابع آئین‌نامه اجرائی اسناد رسمی می‌باشد.

تبصره - معاملات که طبق قوانین و مقررات موضوعه باید در دفاتر اسناد رسمی انجام شود کماکان طبق تشریفات مربوط انجام خواهد شد. این دستورالعمل مشتمل بر ۱۵ ماده و ۴ تبصره در پانصد و بیست و پنجمین جلسه شورای پول و اعتبار مورخ ۱۳۶۳/۱/۱۹ به تصویب رسید.

۱ - جدول پیوست به دلیل طولانی بودن و غیر مفید بودن در این مجموعه درج نگردید.

۲- حسب اطلاع (و نه مشاهده بخشنامه) بانک مرکزی طی بخشنامه شماره نب /۵۱۸۳/۹۰ مورخ ۱۳۶۶/۱۱/۳ عنوان داشته، شورای پول در ششصد و بیست و هفتمین جلسه مورخ ۱۳۶۶/۹/۱۸ موافقت نمود تبصره ذیل به ماده ۲ دستورالعمل اضافه گردد: «تبصره - حیوانات مولد، نظیر گاو شیرده، گوسفند داشتی، مرغ تخم‌گذار، زنبور عسل و نظایر آن از جمله وسایل تولید محسوب شده و طول عمر مفید آنها به تشخیص بانک اعطاء کننده تسهیلات اعتباری تعیین می‌گردد. در هر صورت این مدت از پنج سال تجاوز نخواهد نمود.»

۳- حسب اطلاع (و نه مشاهده بخشنامه) بانک مرکزی طی بخشنامه شماره نب/۷۱۲۴۸ مورخ ۱۳۶۳/۳/۲۴ عنوان داشته، شورای پول در پانصد و بیست و نهمین جلسه مورخ ۶۳/۳/۶ مقرر نموده است: «خرید کلیه مواد اولیه، لوازم یدکی، ابزار کار، وسایل تولید، ماشین آلات و تأسیسات در ارتباط با اعطای تسهیلات بانکی به قیمت رسمی انجام پذیرد»

۴- حسب اطلاع (و نه مشاهده بخشنامه) بانک مرکزی طی بخشنامه شماره نب / ۳۴/۵۵۱۷ مورخ ۱۳۶۳/۱۲/۱۹ عنوان داشته، شورای پول در پانصد و چهل و هشتمین جلسه مورخ ۱۳۶۳/۱۲/۵ مقرر نموده است: «ملاک محاسبه میزان تسهیلات بانکی در مورد فروش اقساط مواد اولیه، لوازم یدکی، ابزار کار، وسایل تولید، ماشین آلات و تأسیسات که برای آنها قیمت رسمی وجود دارد، در چارچوب مقررات و ضوابط مربوط به این قبیل تسهیلات قیمت رسمی باشد. ملاک محاسبه میزان تسهیلات اعطائی در مورد آن دسته از کالاها که برای آنها قیمت رسمی وجود ندارد به تشخیص بانک خواهد بود مشروط بر اینکه بانک از فقدان قیمت رسمی اطمینان حاصل نماید.»

۵- حسب اطلاع (و نه مشاهده بخشنامه) بانک مرکزی طی بخشنامه های شماره نب/۳۶۶۲ مورخ ۱۳۶۹/۹/۱۴ و نب/۴۷۱۸ مورخ ۱۳۶۹/۱۱/۹ عنوان داشته، شورای پول و اعتبار در هفتصد و سیزدهمین جلسه مورخ ۱۳۶۹/۸/۵ مقرر داشته: «به مشتریانی که تمام یا قسمتی از بدهی خود را قبل از سررسید پرداخت می‌نمایند تخفیف سود اعطاء بشود.»

۶- حسب اطلاع (و نه مشاهده بخشنامه) بانک مرکزی طی بخشنامه شماره نب ۱۷/۵۵۳۴ مورخ ۱۹/۱۲/۱۳۶۳ عنوان داشته، شورای پول در پانصد و چهل و هشتمین جلسه مورخ ۵/۱۲/۱۳۶۳ اعلام داشته : «تخفیف مذکور در این ماده لزوماً متناسب با سود دریافتی نبوده بلکه می تواند کمتر از آن نیز باشد.»

۷- به موجب مفاد بخشنامه شماره ۵۹/۲۳۷۰۹۳ مورخ ۴/۹/۱۳۹۳ بانک مرکزی کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری در شانزدهمین جلسه مورخ ۱۶/۶/۱۳۹۳ تصویب نمود «در صورت درخواست مشتری، بانک ها و موسسات اعتباری غیر بانکی می توانند در فروش اقساطی وسایل تولید، ماشین آلات، وسایل حمل و نقل (به استثنای خودروی سواری) و تاسیسات از روش بازپرداخت پلکانی استفاده نمایند.»

۸- به موجب مفاد بخشنامه شماره ۱۰۱/۳۵۸۰۶ مورخ ۱۲/۲/۱۳۹۶ بانک مرکزی بانک ها و موسسات اعتباری غیر بانکی مکلف به استفاده از فرم نمونه صورتحساب مندرج در ماده (۱۶۹) قانون مالیات های مستقیم و دستورالعمل اجرائی آن می باشند.»

۹- حسب اطلاع (و نه مشاهده بخشنامه) بانک مرکزی طی بخشنامه شماره نب ۲۲۵۶ / ۱۸ مورخ ۲۸/۵/۱۳۶۳ عنوان داشته :
«بدینوسیله به اطلاع می رساند که چون ممکن است در جریان فروش اقساطی بانکها به مشتریان خود و در مواردی بانک مجبور شود که به دلایل مختلفی قبل از تحویل گرفتن کالای مورد معامله تمام یا قسمتی از مبلغ را به تولید کننده یا فروشنده کالا پرداخت و پس از مدتی کالا را تحویل بگیرد تا سپس اقدام به فروش اقساطی نماید، لذا موضوع فوق با حضرت آیتا... رضوانی مطرح و نظر ایشان به شرح زیر واصل گردید.
ملاحظه اموری که در تقویم کالا دخالت دارد و از آن جمله (مدتی که سرمایه معطل است) می باشد مادام که از حد متعارف خارج نباشد اشکال ندارد و ربا هم نیست.»